യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 3✓
(ഉത്പത്തിപ്രകരണമ്)/സർഗം 017✓

ശ്രീസരസ്വത്യുവാച .

ശവീ-ഭൂത-മിമം(വ്)വഥ്.സേ ഭർതാരം പുഷ്പ-പു+ഞ്ജകേ .
ആ+ച്ഛാ+ദ്യ+സ്ഥാപ-യൈനം(ൻ)ത്വം പുനർ-ഭർതാര-മേ+പ്യസി .. 1

പുഷ്പാണി+മ്ലാനി-മേ+ഷ്യ+ന്തി നോന-ചൈഷ വിന+ങ്ക്ഷ്യതി .
ഭൂയ+ശ്ച തവ ഭർതൃ+ത്വ-മചിരേണ കരി+ഷ്യതി .. 2

ഏതദീ-യ+ശ്ച ജീവോ്ഽസാ-വാകാശ-വിശദ+സ്തവ .
നനിർഗ-മി+ഷ്യതി+ക്ഷി+പ്ര-മിതോ്ഽ+ന്തഃ(ഫ്)പുര-മ+ണ്ഡ-പാത് .. 3

ഷട്പദ+ശ്രേണി-നയനാ സമാ-കർ+ണ്യേതി ബ+ന്ധുഭിഃ .
സാ സമാ+ശ്വാസിതാ-ഗ+ത്യ പയോഭി-രിവ പദ്മിനീ .. 4

പതിം സംസ്ഥാപ്യ ത+ത്രൈവ പുഷ്പ-പൂര+പ്രഗോ-പിതം.
കി+ഞ്ചി-ദാ+ശ്വാ-സിതാ്ഽതിഷ്ഠദ്.ദരി+ദ്രേവ നിധാ-നിനീ .. 5

തസ്മി+ന്നേവ ദിനേ സൈഷാ തസ്മിഞ്ച്.ഛു+ദ്ധാ+ന്ത-മ+ണ്ഡപേ .
അർധ-രാ+ത്രേ പരിജനേ സർവസ്മിൻ-നിദ്രയാ ഹൃതേ .. 6

ജ്ഞപ്തിം ഭഗവതീം(ൻ)ദേവീം ശു+ദ്ധ+ധ്യാന-മഹാ-ധിയാ .
ദുഃഖാ-ദാ+ഹ്വാ-യയാ-മാസ സോവാച സമു+പേത്യ താം.. 7

കിം സ്മൃതാ+സ്മി+ത്വയാ വഥ്.സേ ധഥ്.സേ കിമിതി ശോകിതാം .
സംസാര+ഭ്രാന്തയോ ഭാന്തി മൃഗ-തൃഷ്ണാംബു-വ+ത്തധാ .. 8

ലീലോവാച .
ക്വ മമാ-വ+സ്ഥിതോ ഭർതാ കിം(ങ്)കരോ+ത്യഥ കീദൃശഃ .
സമീപം(ൻ) നയ മാം(ൻ)തസ്യ നൈകാ ശക്നോമി ജീവിതും.. 9

ശ്രീ-ദേ+വ്യുവാച .
ചിത്താ-കാശം(ഞ്) ചിദാകാശ-മാകാശം(ഞ്)ച തൃതീയകം .
ദ്വാ+ഭ്യാം ശൂ+ന്യ-തരം വിദ്ധി ചിദാ-കാശം വരാനനേ .. 10

ത+ച്ചിദാ-കാശ-കോശാ+ത്മ ചിദാ-കാശൈക-ഭാവനാത് .
അവി+ദ്യ-മാന-മ+പ്യാശു ദൃ+ശ്യ-ത്യേ്ഥാനു-ഭൂയതേ .. 11

ദേശാദ്-ദേശാ+ന്തര+പ്രാപ്തൗ സംവിദോ മ+ധ്യമേവ യത് .
നിമിഷേണ ചിദാ-കാശം(ൻ)ത+ദ്വി+ഡി വര-വർണിനി .. 1

തസ്മിൻ.നിരസ്ത-നിഃ(ശ്)ശേഷ-സംകല്പാ+സ്ഥിതി-മേഷി ചേത് .
സർവാ+ത്മകം പദം(ൻ)ത+ത്ത്വം(ൻ)-
ത്വം(ൻ) തദാപ്.നോ+ഷ്യ-സംശയം .. 13

അ+ത്യ+ന്താ-ഭാവ-സംപ+ത്ത്യാ ജഗതശ്-ചൈതദാ+പ്യതേ .
നാ+ന്യഥാ മ+ദ്വ-രേണാശു+ത്വം(ൻ)തു+പ്രാപ്സ്യസി സു+ന്ദരി .. 14

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ഇ+ത്യു+ക്ത്വാ സാ യയൗ ദേവീ ദി+വ്യ-മാ+ത്മീയ-മാസ്പദം .
ലീലാ തു ലീലയൈ-വാസീൻ-നിർവി-ക+ല്പ-സമാധി-ഭാക് .. 15

ത+ത്ത+ത്യാജ നിമേ-ഷേണ സാ+ന്തഃ(ഖ്)കരണ-പ+ഞ്ജരം .
സ്വദേഹം ഖമിവോ+ഡ്ഡീനാ മു+ക്ത-നീഡാ വിഹംഗമീ .. 16

ദദർശ ഖ+സ്ഥാ ഭർതാരം(ൻ)തസ്മി+ന്നേവാല-യാംബരേ .
സംസ്ഥിതം പൃഥിവീ-പാല-മാ+സ്ഥാനേ ബഹു-രാജനി .. 17

സിംഹാസനേ സമാരൂഢം(ഞ്)ജയ-ജീവേതി സം+സ്തുതം .
പ്ര+സ്തുതം മ+ണ്ഡലാ-നീക-കാ+ര്യ-മാഹർതു-മാദൃതം.. 18

പതാകാ-മ+ഞ്ജരീ-കീർണ-രാജ-ധാനീ-ഗൃഹ+സ്ഥിതം .
പൂർവ+ദ്വാര+സ്ഥിതാ-സംഖ്യ-മുനി-വി+പ്രർഷി-മ+ണ്ഡലം .. 19

ദ+ക്ഷിണ+ദ്വാരഗാ-സംഖ്യ-രാജ-രാജേശ-മണ്ഡലം
പശ്ചിമ+ദ്വാരഗാ-സംഖ്യ-ലലനാ-ലോക-മണ്ഡലം.. 20

ഉ+ത്തര+ദ്വാരഗാ-സംഖ്യ-രഥ-ഹസ്(തി-അ)+ശ്വ-സംകുലം .
ഏക-ഭൃ+ത്യ-വിനിർ-ണീത-ദ+ക്ഷിണാ-പഥ-വിഗ്രഹം.. 21

കർണാട-നാഥ-രചിത-പൂർവ-ദേശ+ക്രിയാ+ക്രമം .
സുരാഷ്ട്രാ-ധിപ-നിർണീത-സർവ+മ്ലേ+ച്ഛോ+ത്തരാ-പഥം .. 22

മാല-ദേശ-സമാ+ക്രാ+ന്ത-സർവ-പാ+ശ്ചാ+ത്യതങ്.ഗണം .
ദ+ക്ഷി-ണാബ്ധി-തടാ-യാത-ല+ങ്കാ-ദൂത-വിനോദിതം .. 23

പൂർവാബ്ധി-തട-മാഹേ+ന്ദ്ര-സി+ദ്ധോ+ക്ത-ഗഗനാ-പഗം .
ഉത്തരാബ്ധി-തടാ-യാത-ദൂത-വർണിത-ഗു+ഹ്യകമ് .. 24

പശ്ചിമാബ്ധി-തടാ-ലോക-വർണിതാ+സ്ത-മദ്യ+ക്രമം .
അസംഖ്യ-വ+ദ്ധ-ഭൂപാല-കലാ-കീർണാ-ഖിലാ-ജിരം.. 25

യ+ജ്ഞ-വാട-പഠ+ദ്വി+പ്ര ജിത-തൂ+ര്യാ+ഗ്ര-നിഃ(സ്)സ്വനം.
ബ+ന്ദി-കോലാ-ഹലോ+ല്ലാസ+പ്രതി+ശ്രു+ദ്വന-കു+ഞ്ജരം .. 26

ഗേയ-വാ+ദ്യോ+ദ്യത+ധ്വാന+പ്ര+ധ്വ.നദ്.ഗഗനാ+ന്തരം .
ഹയ-ഹസ്തി-രഥാ-രാജി-രജോ-മേഘ-ഘനാം-ബരമ് .. 27

പുഷ്പ-കർപൂര-ധൂപാ+ഢ്യം(ങ്) ഗ+ന്ധാ-മോദിത-പർവതം .
സർവ-മ+ണ്ഡല-സംഭാര-രചിതാ-നേക-ശാസനം .. 28

യശഃ(ഖ്)കർപൂര-ജലദ-സുശു+ഭ്രാംബര-പർവതം .
രോദസീ+സ്തംഭ-ഭൂതൈക+സ്വ+പ്രതാപ-ജിതാർകകം .. 29

ആരംഭ-മ+ന്ഥരോ-ദാര-കാ+ര്യ-സംവ്യ+ഗ്ര-ഭൂമിപം .
നാനാ-നഗര-നിർമാണ-സോ+ദ്യോ-ഗ+സ്ഥപ-തീശ്വരം.. 30

പപാ-താഥ മഹാ-രംഭാ സാതാം(ൻ) നര-പതേഃ(സ്) സഭാം .
വ്യോമാ+ത്മികാ+വ്യോമ-മയീം മിഹികേ-വാംബ-രാടവീം .. 31

ഭ്രമ+ന്തീം ത+ത്ര താമ+ഗ്രേ ദദൃശു+സ്തേന കേചന .
സ+ങ്ക+ല്പ-മാ+ത്ര-രചിതാം പുരുഷാഃ(ഖ്) കാമിനീ-മിവ .. 32

തഥാ തേ താ+ന്ന ദദൃശുഃ(സ്) സംചര+ന്തീം പുരോഗതാം .
അ+ന്യ-സ+ങ്ക+ല്പ-രചിതാ-മ+ന്യേന നഗരീം(യ്) യഥാ .. 33

പ്രാ+ക്തനാ-നേവ താൻഥ്.സർവാൻഥ്.സ്വാ+ന്ദ-ദർശ സഭാ-ഗതാൻ .
ഭൂഭൃതേവ സുസം-പ്രജ്ഞാൻ.നഗരാൻ-നഗരാ+ന്തരം .. 34

ത+ദ്ദേശാംസ്.തഥ്.സമാ-ചാരാംസ്.തഥാ താനേവ ബാലകാൻ .
താ ഏവ ബാല-വനിതാസ്.താംസ്താ-നേവച മ+ന്ത്രിണഃ .. 35

താനേവ ഭൂമി-പാലാംശ്ച താംസ്താ-നേവച പ+ണ്ഡിതാൻ .
താനേവ നർമ-സചിവാൻ-ഭൃ+ത്യാംസ്-താനേവ താദൃ-ശാൻ .. 36

അഥാ+ന്യാന+പ്യ-പൂർവാം+ശ്ച പ+ണ്ഡിതാൻഥ്.സുഹൃദസ്-തഥാ .
വ്യവ-ഹാരാംസ്-തഥാ+ന്യാംശ്ച പൗരാ-ന+ന്യാംസ്-തഥൈവ ച .. 37

മ+ധ്യാഹ്ന-കാലേ ദിവസേ ഘന-ദാവാ-കുലാ ദിശഃ .
അന്തരി+ക്ഷം സ-ച+ന്ദ്രാർകം സാംഭോദ-പവന+ധ്വനി .. 38

മഹീ-രുഹ-നദീ-ശൈല-പുര-പ+ത്തന-മ+ണ്ഡിതം.
നാനാ-നഗര-വി+ന്യാസ ജങ്ഗല+ഗ്രാമ-സംകുലം .. 39

ദ്വിര+ഷ്ട-വർഷം ഭൂപാലം പ്രാ+ക്ത+ന്യാ ജരസോ+ജ്ഝിതം .
പ്രാ+ക്തനീം(ഞ്) ജനതാം സർവാം സമ+സ്താൻ.ഗ്രാമ-വാസിനഃ .. 40

സാ താനാ-ലോക്യ ലലനാ ചിന്താ-പര-വശാ-ഭവത് .
തസ്മിൻ-നഗര-വാസ്ത+വ്യാഃ(ഖ്) കിം(ൻ)തേ സർവേ മൃതാ ഇതി .. 41

പുനഃ(ഫ്) പ്ര+ജ്ഞപ്തി.ബോധേന+
പ്രാക്ത-നാ+ന്തഃ(ഫ്)പുരം(ങ്) ഗതാ .
ക്ഷണേന ച ദദർ-ശാ+ത്ര സാർധ-രാ+ത്രേ തഥൈവ താൻ .. 42

അഥ സോ+ത്ഥാ-പയാ-മാസ നി+ദ്രാ+ക്രാ+ന്തം സഖീജനം .
ആഹ ചാതീവ മേ ദുഃഖ-മാ+സ്ഥാനം(ൻ) ദീയതാ-മിതി .. 43

ഭർതുഃ(സ്)സിംഹാ-സന+സ്യാ+സ്യ പാർശ്വേ തിഷ്ഠാ+മ്യഹം(യ്) യദി .
പ+ശ്യാമി+സ്വ+ഭ്യ-സം(ങ്)ഘാതം(ൻ) തഥ്.പ്രജീ-വാമി നാ+ന്യഥാ .. 44

സ രാജ-പരി-വാരോ⟨ഥ തയേ+ത്യു+ക്ത്വേ യഥാ+ക്രമം .
ആസീദ്-വിനി+ദ്രഃ(സ്)സംവ്യഗ്രഃ(സ്)-
സർവഃ(സ്) സർവ+സ്വ-കർമണി .. 45

പൗരാൻഥ്.സ+ഭ്യാഥ്.സമാ-നേതും(യ്) യയു+ര്യാഷ്ടീക-പങ്ക്തയഃ .
വ്യവഹാരം(ങ്) കല-യിതു-മുർവ്യാ-മർക-കരാ ഇവ .. 46

ആ+സ്ഥാന-ഭൂമിം ഭൃ+ത്യാ+ശ്ച മാർജയാ-മാസുരാ-ദൃതാഃ .
പ്രാവൃട്-പയോദ-മലിന ഖം ശര+ദ്വാസരാ ഇവ .. 47

അങ്ഗണം പ്രതി ദീപൗഘാസ്.ത+സ്ഥുഃ(ഫ്)പീത-തമോംഭസഃ .
ആ+ശ്ച+ര്യ-ദർശനാ-യേവ സംപ്രാപ്താ ജ+ക്ഷ-പങ്ക്തയഃ .. 48

ജനതാഃ(ഫ്) പൂരയാ-മാസുഃ(ഫ്) പൂരൈ-രജിര-ഭൂമികാഃ .
അബ്ധീൻ-പ്രലയ-സംശുഷ്കാൻ.പുരാസർഗ ഇവാം.ഭസാ .. 49

ആജ+ഗ്മുർ-മ+ന്ത്രി-സാമന്താഃ(സ്)സ്വം.സ്വം സ്ഥാന-മനി+ന്ദിതാഃ .
ത്രൈലോ+ക്യേ പുനരുഥ്.പ+ന്നേ ലോക-പാലാ യഥാ ദിശഃ .. 50

വവുരാ-കീർണ-കർപൂര-സാ+ന്ദ്രാ.വ+ശ്യായ-ശീതലാഃ .
ഉഥ്.ഫു+ല്ല-കുസുമോ+ദ്വാന്ത-മാംസലാ-മോദിതാ-നിലാഃ .. 51

പ+ര്യ+ന്തേഷു+പ്രതീ-ഹാരാസ്.ത+സ്ഥുർ-ധവല-വാസസഃ .
ഋഷ്യ-മൂകാർക-താപാർത-മേഘ-മാലാ ഇവാ+ദ്രിഷു .. 52

പ്രഭാ-പീത-തമഃ(ഫ്) പു+ഞ്ജാഃ(ഫ്)-
പേതുഃ(ഫ്)പുഷ്പോഥ്.കരാ ഭുവി .
ച+ണ്ഡ-മാരുത-വി+ധ്വസ്താസ്.താരകാ-നികരാ ഇവ .. 53

ആ+സ്ഥാനം പൂരയാ-മാസുർ-മഹീ-പാലാ-നുയാ-യിനഃ .
ഉഥ്.ഫു+ല്ല-കമലോഥ്.കീർണം ഹംസാ ഇവ സരോവരം .. 54

സിംഹാ-സന-സമീ-പ+സ്ഥേ ഹൈമ-ചി+ത്രാസനേ നവേ .
ഉപാ-വിശ-ദസൗ ലീലാ ലീലേവ+സ്മര-ചേതസി .. 55

ദദർശ താൻ-നൃപാൻഥ്.സർവാൻ.പൂർവാ-നേവ യഥാ+സ്ഥിതാൻ .
ഗുരൂ-നാ+ര്യാൻഥ്.സഖീൻഥ്.സ+ഭ്യാൻഥ്.
സുഹൃഥ്.സംബ+ന്ധി-ബാ+ന്ധ-വാൻ .. 56

സകല-മേവ ഹി പൂർവ-വദേ-വസാ
സമവ-ലോ+ക്യ മുദം പരമാം(യ്) യയൗ .
നൃപതി-രാഷ്ട്ര-ജനം(ങ്) ഖലു ജീവനാ+
ഭ്യുദി-തയാച ബഭൗ ശശിവ+ച്ഛ്രിയാ .. 57

ഇ+ത്യാർഷേ+ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാ-രാമായണേ വാല്മീകീയേ
ഉത്പത്തി+പ്രകരണേ ലീലോ-പാ+ഖ്യാനേ സദേഹ-രാഷ്ട്ര-
വർണനം(ൻ)നാമ സപ്തദശഃ(സ്) സർഗഃ .. 17 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
9.9.2023